

RÕUGE VALLAVALITSUS

KORRALDUS

Rõuge

... märts 2022 nr 2-3/...

Avatud menetlusega projekteerimistingimuste väljastamine Rõuge vallas Utessuu külas Hüpemäe maaüksusel päikeseelektrijaama ehitusprojekti koostamiseks

Tarmo Pajuri esitas 12.01.2022 Rõuge Vallavalitsusele projekteerimistingimuste taotluse nr 2211002/00481 (registreerimisnumber ehitisregistrist) ehitusloakohustusliku rajatise rajamise ehitusprojekti koostamiseks Rõuge vallas Utessuu külas Hüpemäe maaüksusele (katastritunnus 69801:001:0240, kinnistu registriosa number 19541050). Kinnistusraamatu andmetel on projekteeritava ehitise asukoha kinnisasja omanik Peter Janson, kes on kaastatud projekteerimistingimuste andmise menetlusse ehitisregistri kaudu.

Projekteerimistingimuste taotluse kohaselt soovitakse maaüksusele rajada ehitusloakohustusliku tootmisrajatiseena päikeseelektrijaam (päikesepark). Projekteerimistingimuste taotluse kohaselt on päikeseelektrijaama kavandatav võimsus on kuni 15 MW. Projekteeritava ehitise asukoha maaüksusel puudub ehitisregistri andmetel olemasolev hoonestus. Maaüksuse maakasutse sihtotstarve on 100% maatulundusmaa. Maaüksus on valdavalt kaetud loodusliku lageala kõlvikuga.

Rajatava ehitise asukoha maaüksust kitsendab Rõuge – Verijärve riigimaantee (tee nr 25131) kaitsevöönd ning Püssapalu maardla maa-ala.

Ehitusseadustiku § 12 lõikes 1 sätestatult tuleb ehitada ehitusprojekti kohaselt, järgides ehitise ja ehitamise kohta kehtivaid nõudeid. Sama seaduse § 12 lõike 2 kohaselt peab ehitatav ehitis, asjakohasel juhul ka ehitamine, olema kooskõlas ehitise asukohaga seonduvate kitsenduste ja planeeringuga. Detailplaneeringu puudumisel peab ehitatav ehitis olema kooskõlas üldplaneeringuga ja projekteerimistingimuste olemasolu kohustuse korral ka projekteerimistingimustega.

Ehitusseadustiku § 26 lõike 1 kohaselt on projekteerimistingimused vajalikud ehitusloakohustusliku olulise avaliku huviga rajatise ehitusprojekti koostamiseks, kui puudub detailplaneeringu koostamise kohustus. Ehitusseadustiku seletuskirja kohaselt ei ole olulise rajatise definitsiooni seaduses sätestatud, mistõttu on mõistele sisu andmine igakordne konkreetsest ehitisest lähtuv kaalutusotsus. Ehitise oluline avalik huvi võib muuhulgas tuleneda selle ruumilisest mõjust, mis võib esineda rajatise suuruse, kõrguse või muu füüsilise parameetri tõttu. Päikeseelektrijaama puhul on tegu rajatise, millel on ruumiline mõju tulenevalt selle suuruselt ja visuaalsest domineerimisest maastikul. Tulenevalt eelnevast võib päikeseelektrijaama pidada ehitusseadustiku mõistes olulise avaliku huviga rajatiseks.

Projekteeritav ehitis paikneb hajaasustuses, kus puudub planeerimisseaduse kohaselt detailplaneeringu koostamise kohustus. Samuti ei esine muid asjaolusid, mis eeldaks detailplaneeringu koostamist. Ehitusseadustiku § 26 lõike 2 punkti 1 kohaselt annab pädev asutus projekteerimistingimused ehitusloakohustusliku olulise avaliku huviga rajatise püstitamiseks või rajamiseks. Projekteerimistingimuste taotluses kavandatav tegevus on ehitusseadustiku lisa 1 kohaselt ehitusloakohustuslik, kuivõrd projekteeritakse elektritootmisrajatist. Vastavalt ehitusseadustiku §-le 28 on projekteerimistingimuste väljastamiseks pädev asutus kohalik omavalitsus. Projekteerimistingimuste taotluse läbivaatamise ja projekteerimistingimuste andmise menetluse käigus kontrollib Rõuge Vallavalitsus tulenevalt ehitusseadustiku § 26 lõikest 3 muuhulgas seda, et projekteerimistingimuste andmine ei oleks vastuolus õigusaktide, isikute õiguste ega avaliku huviga.

Maapõueseaduse § 15 lg 1 p 1 kohaselt on vajalik maardla maa-alal maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse luba. Luba tuleb taotleda muu hulgas kui maardlal soovitakse teha maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust, milleks on vajalik esitada ehitusteatis või saada ehitusluba, muu luba või muu haldusakt. Valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuseks on Maa-amet.

Ehitusseadustiku § 70 lõike 2 punkti 2 kohaselt on ehitise kaitsevööndis, milleks antud juhul on avalikult kasutatava tee kaitsevöönd, muuhulgas keelatud ehitada ehitusloakohustuslikku teist ehitist, sealhulgas eemaldada ning kuhjata pinnast. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt võib kaitsevööndis kehtivatest piirangutest kõrvale kalduda kaitsevööndiga ehitise omaniku nõusolekul, kui see ei vähenda ehitise ohutust. Projekteerimistingimuste andmine ei anna õigust vastava ehitise ehitamiseks kaitsevööndiga ehitise kaitsevööndisse. Kaitsevööndiga ehitise omanikuga tuleb teha koostööd ja projekteerimisel tuleb lähtuda kaitsevööndiga ehitise omaniku poolt väljastatud tingimustest.

Kavandatava ehitise asukoht paikneb avalikult kasutatava tee ääres, mistõttu avaldab see olulist visuaalset mõju. Seetõttu on vajalik rakendada meetmeid, mis vähendavad ehitise olemusest tulenevat visuaalset müra. Kui päikesepark asub avalikult kasutatavale teele lähemal kui 50 m ning sinna vahele ei jää muud kõrghaljastust tuleb rajada avalikult kasutatava tee suunas varjestava haljastus (igihaljas hekk vms). Varjestav haljastus peab olema täiskasvanuna vähemalt 1,7 m kõrge või selline, et park on vaateliselt varjatud. Varjestav haljastus peab olema istutamise hetkel vähemalt 1,5 m kõrge. Varjestav haljastus peab paiknema paneelidega samal katastriüksusel, kui ei ole naaberkiinnistu omanikuga teisi kokkuleppeid. Kuivõrd Hüpemäe maaüksusel on avalikult tee poolses küljes puittaimestiku riba on otstarbekas jätta varjestamise eesmärgil see alles piisavas mahus, et tagada varjestav haljastus avalikult teelt päikesepargi suunas. Vajadusel istutada täiendavalt varjestavat haljastust. Kavandatavale päikesepargile lähimad naaberhoonestused (va avalikult kasutatavast teest üle tee olevad) paiknevad ligikaudu 350 - 500 m kaugusel, mis on piisav kaugus, et päikesepark ei avaldaks olulist visuaalset müra.

Antud ehitise rajamine ei ole laiale avalikkusele huvi pakkuv ehitis, selle mõju ei ulatu selle asukohast oluliselt kaugemale ning ehitis ei mõjuta laiemat ümbrust. Ehitise rajamine võib avaldada oma olemusest tulenevalt mõju lähipiirkonna elanikele visuaalse müra näol, kuid seda on võimalik leevendada rakendades eelnevalt nimetatud varjestamise meetet. Tegemist ei ole kõrgendatud ohuga ehitistega, selle rajamine ei ole ohtlik elule ja tervisele ning sellest ei teki eeldatavalt suurt keskkonnakahju, kuna ala ei paikne rohevõrgustiku ega väärtusliku maastiku alal. Negatiivne mõju sotsiaalsele keskkonnale võib avalduda eelkõige ehitusperioodil lähiümbruse elanikele, põhiliselt suurenenud müra- ja vibratsioonitaseme ning liiklussageduse näol. Tuginedes eeltoodule, võib eeldada, et rajatava ehitise kasutamistarbest tulenevalt puudub pikaajaline negatiivne mõju sotsiaalsele keskkonnale.

Ehitusseadustiku § 31 lõige 1 annab pädevale asutusele õiguse otsustada, kas projekteerimistingimuste andmine on vajalik korraldada avatud menetlusena. Päikeseenergia tootmisel on eristatud oma katastriüksuse tarbeks paigaldatud paneelid (maapinnale võimsusega kuni 100 kW ja hoone katusel või seintel vastavalt hoone mahule, millest suurem osa kasutatakse enda tarbeks) ja tootmiseks (kogu toodang müüakse võrku) mõeldud päikesepargid (üle 100 kW). Projekteerimistingimuste taotluses esitatud andmete kohaselt kavandatakse päikesepargi rajamist. Ehitis kavandatakse avalikult kasutatava riigimaantee äärde. Kuivõrd tegemist on päikesepargiga, mis avaldab oma olemuselt lähipiirkonnale visuaalset müra ning asub avalikult kasutava tee ääres, otsustas Rõuge Vallavalitsus 19.01.2022 istungil protokollilise otsusega korraldada projekteerimistingimuste andmine avatud menetlusena, kaasates projekteerimistingimuste andmise menetlusse laiema avalikkuse ning tagades seeläbi puudutatud isikute huvide parema kaitse.

Ehitusseadustiku § 31 lõike 2 kohaselt koostab pädev asutus projekteerimistingimuste eelnõu ning korraldab selle kohta eelkõige elektroonilise arvamuse kogumise ja eelnõu kooskõlastamise. Tulenevalt ehitusseadustiku § 31 lõikest 4 esitab pädev asutus projekteerimistingimuste eelnõu vajaduse korral kooskõlastamiseks asutusele, kelle seadusest tulenev pädevus on seotud projekteerimistingimuste taotluse esemega ning arvamuse avaldamiseks asutusele või isikule, kelle õigusi või huve võib taotletav ehitis või ehitamine puudutada. Pädev asutus annab kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks kuni kümme päeva. Ehitusseadustiku § 31 lõike 3 kohaselt kaasab pädev asutus menetlusse taotluses

märgitud kinnisasja omaniku, kui taotlust ei ole esitanud omanik, ja vajaduse korral kinnisasjaga piirneva kinnisasja omaniku.

Rõuge Vallavalitsus korraldas projekteerimistingimuste eelnõu avaliku väljapaneku Rõuge valla veebilehel ajavahemikul 11 - 25.03.2023 ning määras kirjalike ettepanekute ja põhjendatud vastuväidete esitamise tähtjaks 25.03.2022. Avalikust väljapanekust ja võimalusest esitada projekteerimistingimuste eelnõu kohta ettepanekuid ja põhjendatud vastuväiteid informeeriti Rõuge valla veebilehel ja maakonnalehes „Võrumaa Teataja“ 10.03.2022. Projekteerimistingimuste andmise eelnõu avalikust menetlusest ja võimalusest esitada eelnõule arvamus ja vastuväiteid teavitas Rõuge Vallavalitsus puudutatud kinnistute omanikke oma 10.03.2022 kirjaga nr ..... Eelnõu esitati riikliku ehitisregistri kaudu 10.03.2022 kooskõlastamiseks Transpordiametile ja Maa-ametile.

Transpordiamet esitas ..eelnõu täieneb vastavalt tagasisidele.

Kirjalike ettepanekute esitamise tähtjaks esitati ...eelnõu täieneb vastavalt tagasisidele.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 50 sätestab tingimused asja arutamiseks avalikul istungil. Sama paragrahvi lõike 2 punkti 1 kohaselt võib õigusakti andmise otsustada ilma avalikul istungil arutamiset, kui tähtaja jooksul ettepanekuid või vastuväiteid ei esitatud ja menetlusosalised loobusid asja arutamisest avalikul istungil. ..eelnõu täieneb vastavalt tagasisidele.

Rõuge Vallavalitsus on kontrollinud, et kavandatava ehitustegevuse ehitusprojekti koostamiseks projekteerimistingimuste andmine ei ole vastuolus õigusaktide, isikute õiguste ega avaliku huviga.

Tuginedes eeltoodule ning võttes aluseks ehitusseadustiku § 26 lõike 2 punkti 1, § 28, § 31 lõike 2 ja § 33 lõike 1, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 30 lõike 1 punkti 2 ning Rõuge Vallavolikogu 30.01.2018 otsuse nr 1-3/8 „Rõuge Vallavalitsusele ülesannete delegerimine“ punkti 1.2

annab Rõuge Vallavalitsus korralduse:

1. Anda projekteerimistingimused Rõuge vallas Utessuu külas Hüpemäe maaüksusele (katastritunnus 69801:001:0240, kinnistu registriosa number 19541050) päikeseelektrijaama rajamise ehitusprojekti koostamiseks vastavalt korralduse lisale.
2. Projekteerimistingimused kehtivad ehitusprojekti koostamiseks ja ehitusloa taotlemiseks viis aastat alates käesoleva korralduse teatavastegemisest.
3. Korraldus jõustub teatavastegemisest.
4. Korralduse peale võib esitada Rõuge Vallavalitsusele vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korraldusest teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud korraldusest teada saama või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras ja tähtaegadel.

(allkirjastatud digitaalselt)

Britt Vahter
vallavanem

(allkirjastatud digitaalselt)

Mairi Raju-Toots
vallasekretär

PROJEKTEERIMISTINGIMUSED

Rõuge vallas Utessuu külas Hüpemäe maaüksusele
päikeseelektrijaama rajamise ehitusprojekti koostamiseks

1. PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE VÄLJASTAMISE ALUS

Tarmo Pajuri poolt 12.01.2022 esitatud projekteerimistingimuste taotlus nr 2211002/00481 (registreerimisnumber ehitisregistrist) detailplaneeringu kohustuse puudumisel ehitise rajamiseks.

2. PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE ANDJA

Asutus: Rõuge Vallavalitsus

Asutuse registrikood: 77000217

Ametniku nimi: Krislyn Prants (525 3907, planeering@rauge.ee)

Ametniku ametinimetus: planeeringu- ja ehitusspetsialist

3. ÜLDANDMED

3.1. Asukoht: Rõuge vald, Utessuu küla, Hüpemäe maaüksus (katastritunnus 69801:001:0240, kinnistu registriosa number 19541050).

3.2. Katastriüksuste andmed:

- Maatulundusmaa 100%;
- Pindala 12,08 ha;
- Ehitisregistri andmetel maaüksusel olemasolev hoonestus puudub.

3.3. Kavandatava ehitise maaüksusel olevad avalik-õiguslikud kitsendused:

- Rõuge – Verijärve riigimaantee (tee nr 25131) kaitsevöönd;
- Püssapalu maardla.

4. ARVESTAMISELE KUULUVAD STRATEEGILISED DOKUMENDID

4.1. Riigihalduse ministri 13.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/81 kehtestatud Võru maakonnaplaneering 2030+.

5. PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE SISU

5.1. Projekteeritav ehitis: päikeseelektrijaam.

5.2. Kasutamise otstarve: 23029 - muu energiatööstuse rajatis, kasutamise otstarve vastavalt majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määrusele nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu”.

5.3. Suurim lubatud ehitiste arv maa-alal: projekteerimistingimustega on lubatud rajada päikeseelektrijaam seda teenindavad rajatised. Projektis määrata päikeseelektrijaama võimus vastavalt maa-alale mahutavate paneelide koguvõimsusele.

5.4. Asukoht: asukohavalikul arvestada avalik-õiguslike kitsendustega ja asjaomaste asutuste (Transpordiamet ja Maa-amet) tingimustega. Täpne paigutus lahendada projekteerimise käigus. Mitte paigaldada paneele (sh teenindavaid rajatisi) naaberkinnistu piirile lähemale kui 4 meetrit.

- 5.5. Lubatud suurim ehitisealune pind: määrata projekteerimise käigus arvestades avalik-õiguslikke kitsendusi ja projekteerimistingimustes toodud nõudeid (kaugus piirnevast kinnistust). Ehitisealuse pinna määramisel arvestada puittaimestiku säilitamisega avalikult kasutatava tee suunast.
- 5.6. Kõrgus ja vajaduse korral sügavus: ehitise kõrgus kuni 3,5 m.
- 5.7. Arhitektuurilised, ehituslikud ja kujunduslikud tingimused: päikesepaneelid ei tohi peegeldada päikesevalgust naaberkinnistutele.
- 5.8. Maa-alal asuvate ehitiste teenindamiseks vajaliku ehitise võimalik asukoht: rajatava ehitise teenindamiseks vajalikud ehitised projekteerida vastavalt vajadusele, arvestades lähialal paiknevaid avalik-õiguslikke kitsendusi.
- 5.9. Ehitusuuringu tegemise vajadus: asendiplaani koostamiseks kasutada hetkeolukorrale vastavat alusplaani. Asjakohasel juhul peab, asendiplaan olema koostatud kooskõlas keskkonnaministri 28.06.2013 määrusega nr 50 „Geodeetiliste tööde tegemise ja geodeetilise märgi tähistamise kord, geodeetilise märgi kaitsevööndi ulatus ning kaitsevööndis tegutsemiseks loa taotlemise kord“. Uuringute teostaja peab vastama ehitusseadustiku §-des 21-23 sätestatud nõuetele. Ehitusgeoloogiliste uuringute vajaduse määrab projekteerija.
- 5.10. Haljastuse, heakorra ja liikluskorralduse põhimõtted:
  - 5.10.1. Ehitusprojektiga lahendada rajatavale ehitisele juurdepääs.
  - 5.10.2. Vajadusel määrata läbipaistev piire, mis peab olema maapinnast ca 20 cm kõrgemal, et tagada väikeloomade liikumine.
  - 5.10.3. Kui päikeseпарк asub avalikult kasutatavale teele lähemal kui 50 m ning sinna vahele ei jää muud kõrghaljastust tuleb rajada avalikult kasutatava tee suunas varjestava haljastus (igihaljas hekk vms). Varjestav haljastus peab olema täiskasvanuna vähemalt 1,7 m kõrge või selline, et park on vaateliselt varjatud. Varjestav haljastus peab olema istutamise hetkel vähemalt 1,5 m kõrge. Varjestav haljastus peab paiknema paneelidega samal katastriüksusel, kui ei ole naaberkinnistu omanikuga teisi kokkuleppeid. Kuivõrd Hüpemäe maaüksusel on avalikult tee poolses küljes puittaimestiku riba on otstarbekas jätta varjestamise eesmärgil see alles piisavas mahus, et tagada varjestav haljastus avalikult teelt päikesepargi suunas. Vajadusel istutada täiendavalt varjestavat haljastust. Varjestava haljastuse olemasolu ja edaspidine hooldus peab olema kajastatud ehitusprojektis.
  - 5.10.4. Maapinnale paigaldatud päikesepaneelide ja päikeseparkide hooldamisel on keelatud kasutada taimemürke.
  - 5.10.5. Ehitusprojektis tuleb esitada ehitise kasutuse lõppemisel demonteerimise kava/põhimõtted.

6. ASJAOMASTE ASUTUSTE TINGIMUSED

6.1. Transpordiameti ..... kiri nr .....:

6.1.1. .... eelnõu täieneb vastavalt tagasisidele.

7. INSENER-TEHNILISED NÕUDED

- 7.1. Projekteeritava ehitise kavandamisel tuleb lähtuda ehitusseadustiku §-dest 7-11 ning teistest valdkonna õigusaktidest.
- 7.2. Ehitusprojekti koostaja: peab vastama ehitusseadustiku §-des 21-23 sätestatud tingimustele.
- 7.3. Nõuded ehitusprojektile:
  - 7.3.1. Ehitusprojekt peab vastama ehitusseadustiku § 13 lõike 3 alusel kehtestatud nõuetele, heale projekteerimistavale, kehtivatele standarditele ja projekteerimishooldusnormidele.

7.3.2. Päikeseelektrijaam peab vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele (ehitusseadustik § 120 lõige 1 punkt 3, § 11 lõige 2 punkt 9, majandus- ja taristuministri 14.07.2015 määruse nr 91 „Elektriseadmele esitatavad ohutuse nõuded ning elektriseadmele ja elektripaigaldisele esitatavad elektromagnetilisele ühilduvuse nõuded ja vastavushindamise kord“ peatükk 2).

7.4. Ehitusprojekti staadium: ehitusloa taotlemisel esitab ehitusloa taotleja ehitusprojekti põhiprojekti staadiumis.

8. EHITUSPROJEKTI VORMISTAMINE, KOOSKÕLASTAMINE JA ESITAMINE

Ehitusprojekt vormistada vastavalt ehitusseadustiku § 14 nõuetele ja ehitusseadustiku § 13 lõike 3 alusel kehtestatud määrulesele.

8.1. Ehitusprojekt kooskõlastatakse ehitusprojekti koostaja poolt:

- tehnovõrkude valdajatega

8.2. Ehitusloa andja kooskõlastab ehitusloa andmise:

- Transpordiametiga
- Maa-ametiga

Koos ehitusloa taotlusega esitada Rõuge Vallavalitsusele kooskõlastustega ehitusprojekt digitaalselt ehitisregistri kaudu. Ehitusprojekti esitamisel paberkandjal peab see olema esitatud originaalallkirjadega arhiveerimiskõlblikus vormis (A4 formaat, kartongkaaned). Kui ehitusprojekti koosseisus on esitatud dokumentide ära kirju, siis tuleb lisada viide originaaldokumentide säilitamise kohale.

9. ERINÕUDED

Projekteerimisel teha koostööd piirnevate kinnisasjade omanikega ja kinnistute, millel asuvalt hoonestuselt avaneb vaade rajatavale päikeseelektrijaamale, omanikega ning vajadusel näha projektiga täiendava varjestava haljastuse rajamine kinnistute piirile. Projekteerimisel tehtud koostöö peab olema esitatud projekti koosseisus kirjalikult. Kui ehitis või selle osad (sh teenindavad rajatised) ulatuvad piirnevale kinnisasjale, on vajalik vastava kinnisasja omaniku nõusolek ning asjakohasel juhul ka notariaalse isikliku kasutusõiguse seadmine. Nimetatud koostöö ja õiguslikud toimingud on eelduseks ehitisele ehitusloa andmisel.

Maakatastriseaduse §18 lõike 1 punkti 3 kohaselt määratakse ehitist teenindavale katastriüksusele kogu ulatuses ehitise kasutamise otstarbest tulenev sihtotstarve ehitise tegeliku kasutuse, ehitusloa, ehitisteatise, linna- või vallavalitsuse kirjaliku nõusoleku või kasutusloa alusel. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt võib ühele katastriüksusele määrata kuni kolm sihtotstarvet viieprotsendise täpsusega. Enne ehitisele kasutusloa taotlemist tuleb kinnistuomanikul esitada Rõuge Vallavalitsusele taotlus maaüksuse maakasutuse sihtotstarbe muutmiseks vastavalt rajatud ehitise kasutamise otstarbele ja ulatusele.

Ehitusloa taotlemiseks peab olema ehitise omanikul, kui ehitise omanikuks ei ole kinnistu omanik, notariaalne isiklik kasutusõigus ehitise rajamiseks Hüpemäe kinnistule.

Ehitisele kasutusloa andmise eelduseks on varjestava haljastuse olemasolu. Juhul kui varjestava haljastuse rajamine ei ole võimalik tulenevalt aastaajast, siis tuleb ehitusprojekti koosseisus esitada varjestava haljastuse rajamise ajakava, ning ehitisele väljastatakse

kasutusluba tingimuslikult – st, et varjestav haljastus tuleb rajada ehitusprojektis ettenähtud ajakava kohaselt.

Projekteerimistingimused lisada ehitusprojekti koosseisu. Projekteerimistingimused kehtivad vastavalt ehitusseadustiku § 33 lõikele 1 viis aastat alates nende väljastamise kuupäevast.